

**«Hvem går på fire ben om
morgenen, på to om dagen og på tre
om kvelden?»**

Livsløpet til et menneske, er tiden fra ei eggcelle og ei sædcelle smelter sammen og til mennesket dør.

Inne i kroppen har kvinnene eggceller og mennene sædceller. Livet starter når ei sædcelle kommer inn i ei eggcelle.

Fra denne eggcella utvikler det seg et menneske. Når et menneske ligger inne i mora, kaller vi det et foster. Etter ni måneder er fosteret klar til å bli født.

Et nyfødt barn får melk av mora si.

Når barnet er omtrent ett år, begynner det å gå.

Når barna er 11-13 år gamle, kommer de i puberteten. Brystene hos jentene vokser.

Guttene får hårvekst i ansiktet, og stemmen forandrer seg.

Mange gifter seg og får barn når de er 20-30 år gamle. Etter som folk blir

eldre, begynner de å se og høre dårligere. I Norge lever mange

mennesker til de er over 80 år.

Ord å lære:

Livsløp

Eggcelle

Sædcelle

Foster

Pubertet

FRA LITEN TIL STOR

Her er jeg

Navnet mitt:

Jeg er født:

Da jeg ble født, veide jegkg

og var.....cm lang.

Nå veier jeg..... kg

og er.....cm lang.

Det første ordet jeg sa, var:

Da jeg var ett år gammel, kunne jeg:

Nå kan jeg:

Dette vil jeg lære meg:

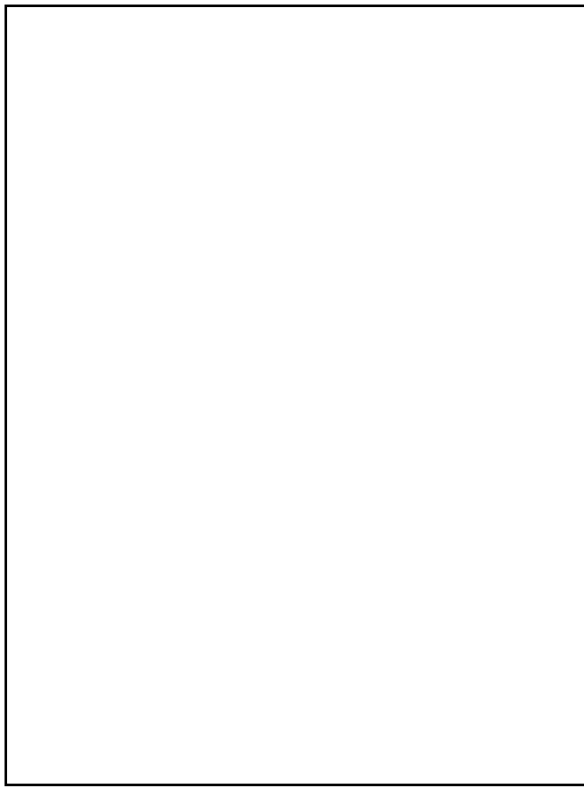
Da jeg var to år gammel, likte jeg best å spise:

Nå liker jeg aller, aller best:

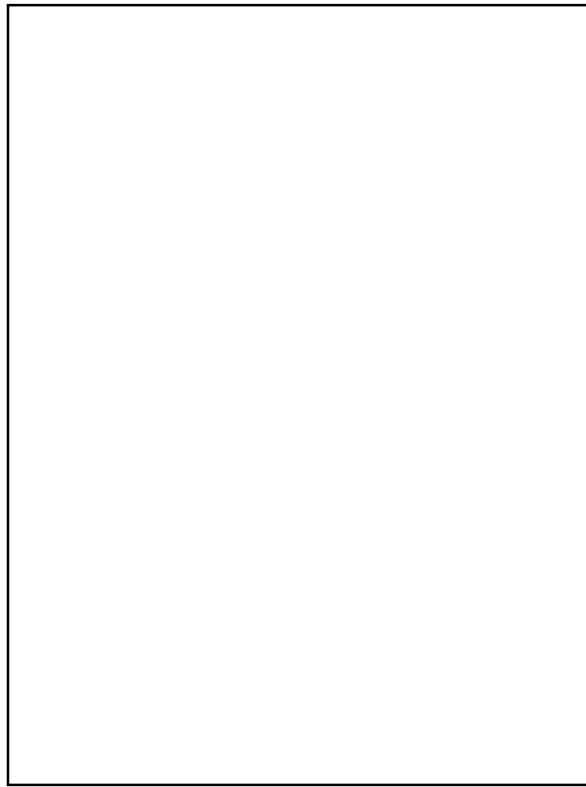
Navnetrekket mitt:

Livsløp

Tegn deg selv som baby.

Tegn deg selv som gammel.

Hva kan du gjøre for å holde kroppen din i form?

Skriv.

Livssyklus

Planter har forskjellige måter å overleve på.

Vi kaller dette for plantenes livssyklus.

Dyr har forskjellige måter å overleve på.

Vi kaller dette for dyras livssyklus.

Her kan du lese om livssyklusene til noen planter og dyr.

Noen planter lever bare én sommer. Gjetertaske er en slik plante. Om høsten danner gjetertaska frø som overvintrer. Neste sommer vokser det opp nye gjetertasker fra frøene. Gjetertaska har fått navnet sitt fordi frukten ligner på ei taske, en liten veske.

Ord å lære:

Livssyklus

Ettårig

Flerårig

Overvintre

Mange planter kan bli flere år gamle. Løvetann er en slik plante. Om høsten visner blad og stengler, men rota overlever vinteren. Om våren vokser det opp en ny løvetann fra rota. Løvetanna lager også frø, slik at det kan vokse opp nye planter andre steder. Om våren vokser det opp en løvetann fra rota.

Issoleie er ei plante som vokser på fjellet. Den trenger flere somrer før den har samlet nok næring i rota til å lage blomster og frø.

Issoleie

Livssyklus

Neslesommerfuglen er Norges vanligste sommerfugl. Neslesommerfuglen legger egg på forskjellige planter.

Den vanligste er brennesle. Eggene blir til små svarte og hårete larver.

Larvene kryper rundt på planten og spiser på bladene.

En dag fester larvene seg til planten med noen tynne tråder. Der spinner de en tynn pose rundt kroppen. Larvene blir til pupper. Etter to uker sprekker puppene.

Ord å lære:

Livssyklus

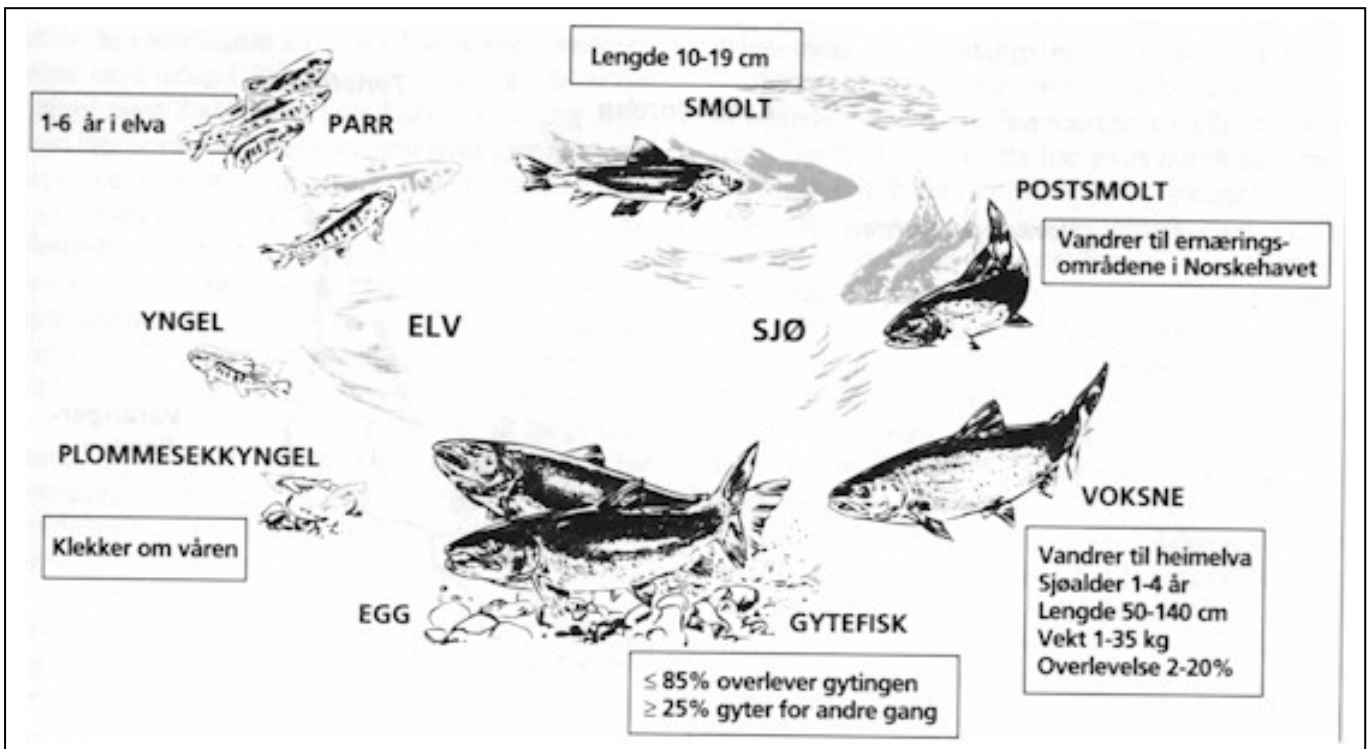
Larve

Puppe

melke,

larve

Ut av puppene kommer nye neslesommerfugler. Neslesommerfuglene overvintrer som voksne. Derfor kan vi se neslesommerfugler på varme dager tidlig om våren.

Livssyklus

Laksen er en fisk som lever mye av livet sitt havet.

Når laksen skal legge egg, svømmer den opp i ei elv.

Dette er elva som laksen vokste opp i.

Hunnlaksen vifter med halen og lager en grop i grusen på bunnen av elva. Her legger den eggene sine.

Eggene kaller vi rogn.

En laks kan legge flere tusen egg.

Hannlaksen legger seg inntil hunnen og spruter melke over eggene.

Vi sier at laksen gyter.

Inne i eggene utvikles det en liten fiskelarve. Fiskelarven utvikler seg til en bitte liten laks.

De små laksene kan være i elva opptil seks år før de svømmer ut i havet.

Laks som er født i Norge, kan svømme helt til Grønland.

I havet spiser de fisk og smådyr og vokser raskt.

Den størst laksen som er tatt i Norge, ble fisket i Tanaelva i Finnmark og veide 36 kilo.

Ord å lære:

Livssyklus

gyte,

rogn,

melke,

larve

i

Linerla er en fugl som lever av insekter.

Om vinteren lever den i Afrika, der det er mye insekter.

I april kommer linerla til Norge for å legge egg og få unger. Linerla kommer ofte tilbake til stedet der den selv vokste opp.

Linerla ligger og varmer eggene i 14 dager. Ut fra eggene kommer det små linerleunger. Ungene har ikke fjær på kroppen.

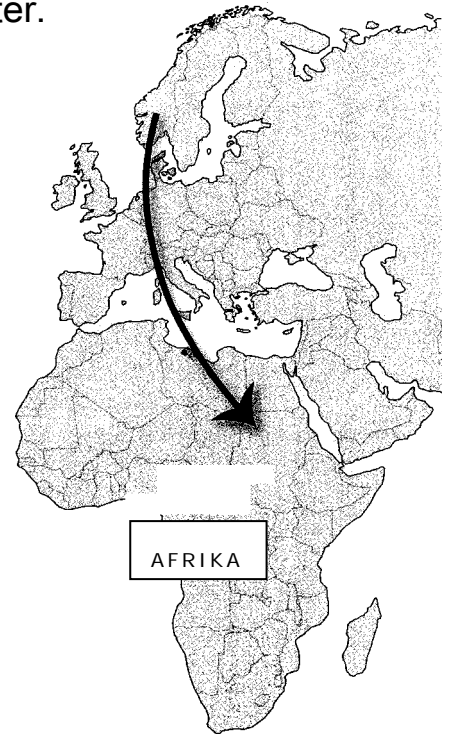
Når ungene er to uker gamle, har det vokst ut fjær.

Nå kan de fly ut av reiret.

Om sommeren er det mye insekter i Norge.

Ungene spiser mye og vokser fort.

Om høsten flyr linerlene tilbake til Afrika. Fugler som lever ett sted om sommeren og et annet sted om vinteren, kaller vi trekkfugler.

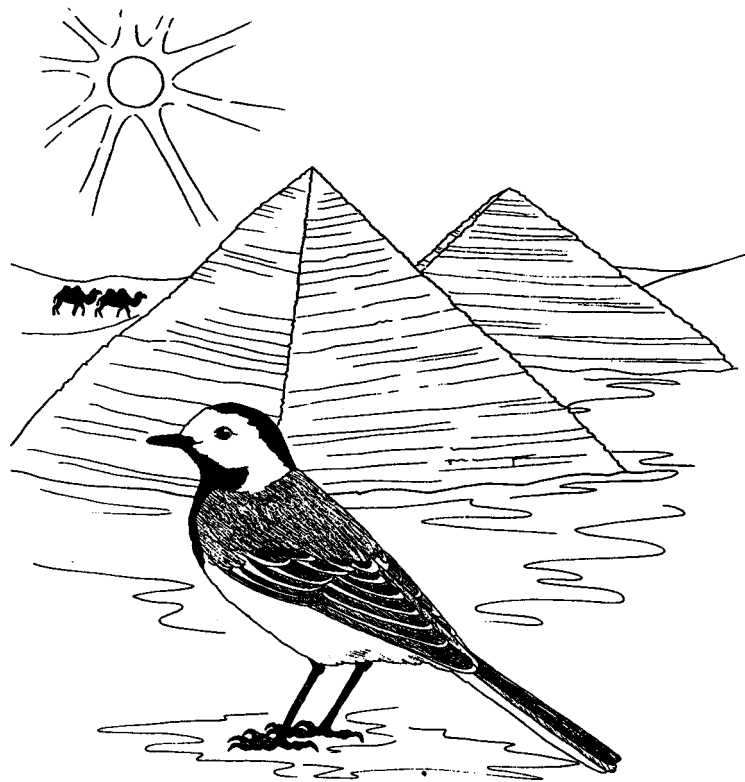

Ord å lære:

Egg

Trekkfugl

Livssyklus

Livet til linerla.

Hvordan ser ei linerle ut?

Hva lever linerla av?

Hvor mange unger kan linerla få

Hvor lang tid tar det før ungene har fått fjær på kroppen?

Hva bygger den reiret av?

Når forlater linerla Norge?

Hva kaller vi fugler som flyr til andre land om vinteren?

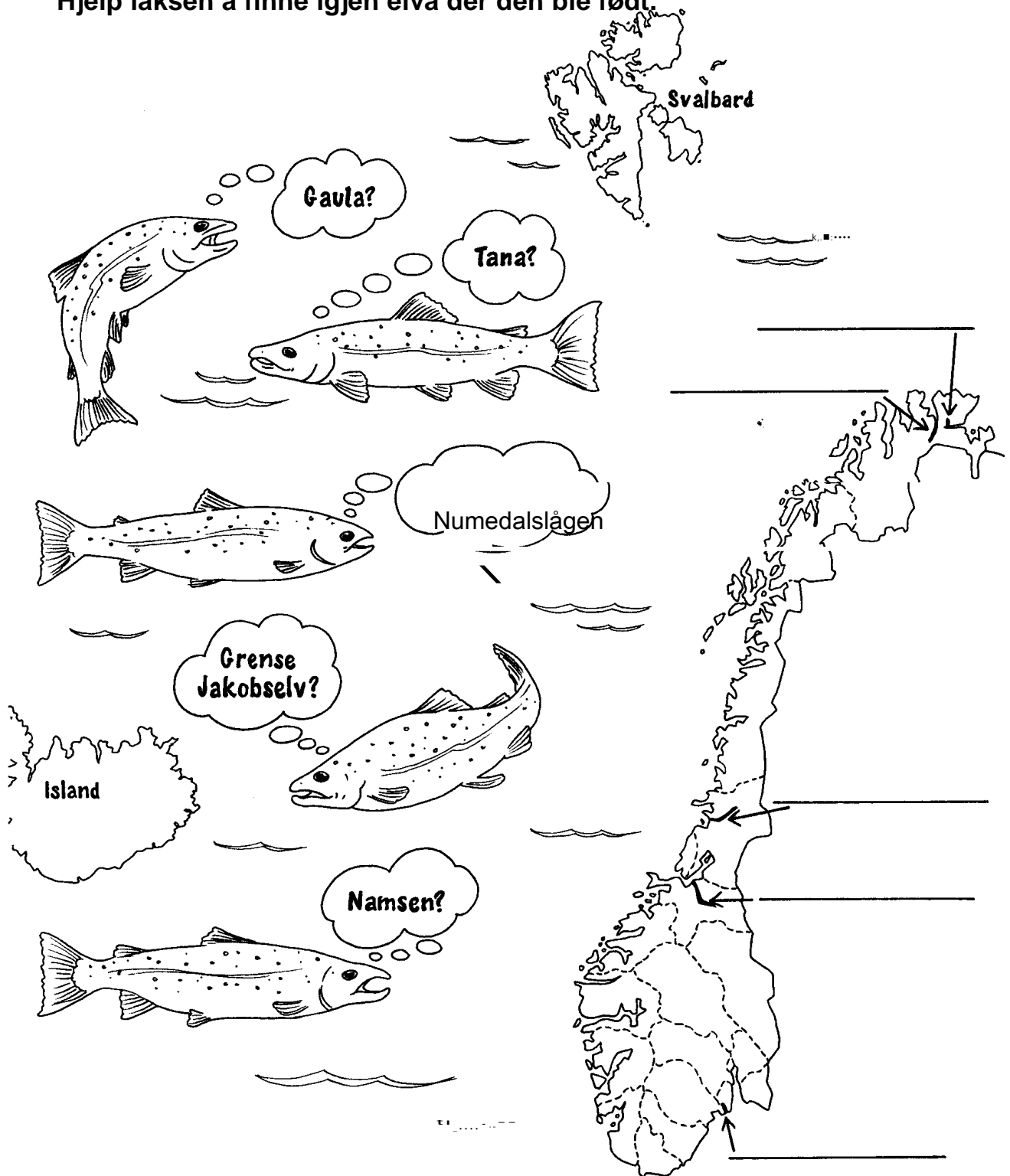
Hvor er linerla om vinteren?

Hvorfor tror du linerla kommer til Norge om sommeren?

Tegn ei linerle:

Hjelp laksen

Hjelp laksen å finne igjen elva der den ble født.

Tana ligger i Finnmark.

Namsen ligger i Nord-Trøndelag.

Gaula ligger i Sør-Trøndelag.

Grense Jakobselv ligger i Finnmark.

Numedalslågen ligger i Vestfold.

Livssyklus

Balderbrå er en ettårig plante.

Hva menes med det? _____

Skriv navn på en annen ettårig

plante. _____

Skriv navn på en plante som

bruker flere år på å lage fro. _____

Mål: Lære om ettårige og flerårige planter.

Engsoleie er en flerårig plante.

Hva menes med det? _____

Skriv navn på en annen

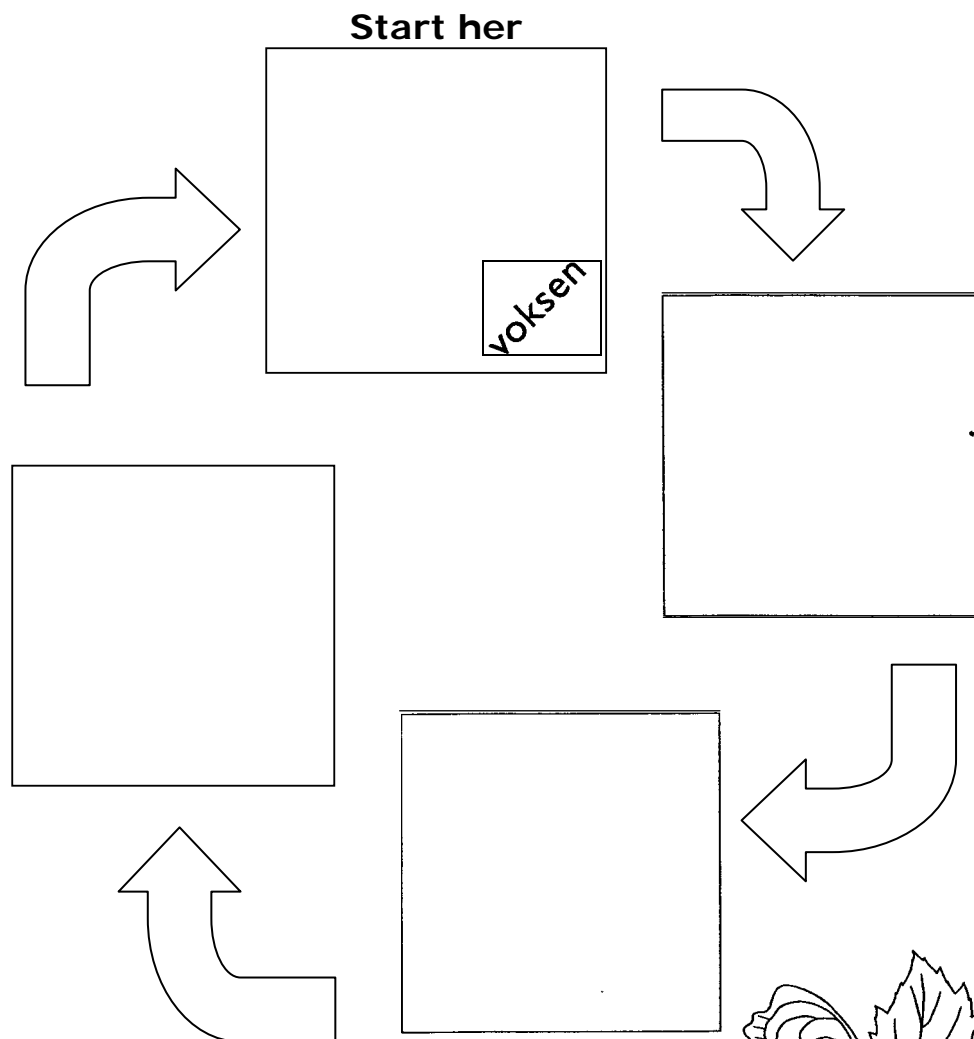
flerårig plante. _____

Fargelegg plantene.

Livssyklus

Livet til en sommerfugl. Tegn hva som skjer.

Skriv navn på.

Dagpåfugløye er en vanlig sommerfugl i Norge.

Bruk en insektbok og fargelegg tegningen.

Finn ut om dagpåfugløye lever der du bor.

28 Mål: Få kjennskap til utviklingen hos en sommerfugl.

Ord å lære:

Livssyklus

gyte,

rogn,

melke,

larve